

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös yhteisistä tutkinto- ja pätevyysvaatimuksia selkeyttävistä puitteista (Europass)”

(KOM(2003) 796 lopullinen)

(2004/C 117/05)

Euroopan unionin neuvosto päätti 14. tammikuuta 2004 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 149 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös yhteisistä tutkinto- ja pätevyysvaatimuksia selkeyttävistä puitteista (Europass)” (KOM(2003) 796 lopullinen).

Asian valmistelusta komiteassa vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. huhtikuuta 2004. Esittelijä oli Gérard Dantin.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28.—29. huhtikuuta 2004 pitämässään 408. täysistunnossa (huhtikuun 28. päivän kokouksessa) lausuntonsa äänin 93 puolesta, 0 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1 Johdanto

1.1 Jo vuonna 1997 julkaisemassaan tiedonannossa ”Ehdotus neuvoston päätökseksi vuorottelukoulutukseen, mukaan lukien oppisopimuskoulutus, liittyvien eurooppalaisten koulutusjaksojen kehittämistä” (KOM(1997) 572 lopullinen) ⁽¹⁾ komissio toi painokkaasti esille, että luotaessa sisämarkkinat ja yleisellä tasolla ilman rajoja oleva alue henkilöiden liikkuvuudesta tulee yhä tärkeämpi Euroopan kansalaisuutta koskeva ulottuvuus sekä kulttuureja ja yhteiskuntia yhdistävä tekijä.

1.2 Tutkinto- ja pätevyysvaatimusten selkeyden puutetta on usein pidetty esteenä koulutukseen tai ammatillisiin tarpeisiin liittyvälle liikkuvuudelle, samalla kun sen on voitu katsoa estävän työmarkkinoiden joustavuuden kehittämistä.

1.3 Edellä mainitun tilanteen muuttamiseksi kyseisten seikkojen osakseen saama kiinnostus on käynyt ilmeiseksi viime vuosien aikana sekä kansallisella että yhteisön tasolla.

1.3.1 Maaliskuussa 2000 Lissabonissa pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa puheenjohtaja nosti päätelmässään pätevyysvaatimusten avoimuuden parantamisen yhdeksi kolmesta päätekijästä pyrittäessä sovittamaan paremmin yhteen koulutusjärjestelmät ja toisaalta osaamisyhteiskunnan uudenlaiset vaatimukset paremmasta työllisyystasosta, laadukkaammasta työstä ja elinikäisestä oppimisesta.

1.3.2 Kaksi vuotta myöhemmin Barcelonassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto asetti tavoitteeksi muun muassa sen, että eurooppalaisista koulutusjärjestelmistä tulee laatunsa puolesta maailmanlaajuisia esikuvia vuoteen 2010 mennessä. Sitä varten Eurooppa-neuvosto kehotti ryhtymään toimiin tutkintojen ja pätevyyksien avoimuuden varmistamiseksi tarkoituksenmukaisten välineiden avulla.

1.3.3 Ammattitaitoa ja liikkuvuutta koskevasta toimintasuunnitelmasta antamassaan tiedonannossa (KOM(2002) 72 lopullinen) komissio kehotti täten ottamaan käyttöön ja kehittämään tutkintovaatimusten avoimuutta ja siirrettävyyttä tukevia väli-

neitä liikkuvuuden helpottamiseksi eri aloilla ja niiden välillä. Lisäksi tiedonannossa kehoitettiin perustamaan osana laajempaa eurooppalaista verkkoa liikkuvuutta koskeva täyden palvelun tietopiste, jonka avulla kansalaiset saavat vaivatta kattavia tietoja keskeisistä työpaikkoihin, liikkuvuuteen, opiskelumahdollisuuksiin ja tutkintojen selkeyteen liittyvistä seikoista Euroopassa. Ammattitaidosta ja liikkuvuudesta 3. kesäkuuta 2002 antamassaan päätöslauselmassa neuvosto kehotti lisäämään yhteistyötä muun muassa sitä varten, että luotaisiin jo käytössä oleviin välineisiin perustuvat puitteet selkeydelle ja tunnustamiselle.

1.3.4 Kyseinen tehostettu yhteistyö on käynnistetty ammatillisen koulutuksen alalla. Tämä korkea-asteen koulutuksen ”Bolognan prosessista” virikkeet saanut prosessi tukeutuu kahteen toimintaperiaateasiakirjaan: 30. marraskuuta 2002 annettuun Kööpenhaminan julistukseen sekä 19. joulukuuta 2002 annettuun neuvoston päätöslauselmaan ammatillisen koulutuksen yhteistyön tehostamisesta Euroopassa.

1.3.4.1 Kööpenhaminan julistuksessa kehoitettiin nimenomaisesti lisäämään opetuksen ja ammatillisen koulutuksen avoimuutta käyttämällä ja järjeistämällä viestintävälineitä ja -verkkoja, esimerkiksi yhdistämällä yksiin puitteisiin olemassa olevat välineet, kuten eurooppalainen ansioluettelo, tutkintojen ja todistusten liitteet, kieliä koskeva yhteinen eurooppalainen viitekehys ja Europass-todistus.

1.4 Tarkasteltavana olevassa päätösehdotuksessa laaditaan tutkinto- ja pätevyysvaatimuksia selkeyttävä yhteinen järjestely, jota neuvoston 19. joulukuuta 2002 antamassa päätöslauselmassa esitetään. Lisäksi siinä säädetään asianmukaisista toimeenpano- ja tukitoimista.

2 Yleistä

2.1 Komitea on pääpiirteissään tyytyväinen tarkastelun kohteena olevaan ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto nro 635/1998, 29.4.1998 — esittelijä Gérard Dantin (EYVL C 214, 10.7.1998).

2.1.1 Komitea yhtyy näkemykseen, jonka mukaan tutkinto- ja pätevyysvaatimusten selkeyttäminen helpottaa elinikäiseen oppimiseen liittyvää liikkuvuutta Euroopassa ja edesauttaa laadukkaana yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kehittämistä. Lisäksi se edistää ammatillista liikkuvuutta eri maiden ja toimialojen välillä ja voi siten tukea kansalaisten henkilökohtaista kehitystä.

2.1.1.1 Koska kyseisellä järjestelmällä edistetään tutkintovaatimusten siirrettävyyttä, kyse on näin ollen työllisyyspolitiikasta ja työllisyyden kehittämisestä. Tuodessaan Euroopan koulutusalueeseen uuden ulottuvuuden järjestelmä vahvistaa Euroopan kansalaisuutta ja edistää samalla sisämarkkinoiden syventämistä.

2.2 Komitea kannattaa yleisellä tasolla kyseisen järjestelyn käyttöönottamista. Tarkoitus on luoda asiakirja, jossa kuvataan ja vahvistetaan asiakirjanomistajan perus- tai jatkokoulutukseen tai työkokemukseen perustuva osaaminen ja pätevyys.

2.2.1 Kyseinen asiakirjakansio sisältää yksissä puitteissa seuraavat asiakirjat:

- Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskuksen Cedefopin laatima eurooppalainen ansioluettelo
- ”Kielisalkku”, jossa kielitaito esitetään yhdenmukaisella tavalla
- Korkeakoulututkintotodistuksen liite, jossa kuvataan kurssin sisältö vastaavuuksien määrittelyn helpottamiseksi ja näin liikkuvuuden edistämiseksi
- Ammattitutkintotodistuksen liite, jolla on korkeakoulututkintotodistuksen liitettä vastaavat tarkoituserät ammatillisten tutkintojen osalta
- Europass-todistus, josta tarkasteltavana oleva ehdotus on saanut nimensä ja jossa kuvataan toisessa jäsenvaltiossa annettussa ammatillisessa vuorottelukoulutuksessa hankitut tiedot ja taidot; kyseisen asiakirjan nimi muuttuu näin ollen Mobilipassiksi.

Edellä mainittuihin asiakirjoihin, joita kutsutaan Europass-asiakirjoiksi, voidaan lisätä muita komission hyväksymiä asiakirjoja sen jälkeen, kun kansallisia Europass-toimistoja on konsultoitu.

2.3 Komitea kannattaa myös kullekin jäsenvaltiolle esitettyä kehotusta nimetä kansallinen Europass-toimisto, joka vastaa kansallisella tasolla kaikesta Europass-toiminnan koordinoimisesta ja tarvittaessa korvaa vastaavaa toimintaa tällä hetkellä hoitavat elimet, kuten esim. yhteyspisteet.

2.3.1 Kyseisiä toimistoja voidaan pitää alan keskitettyinä toimipisteinä, sillä niillä on vastuullaan seuraavat tehtävät:

- Europass-asiakirjojen saataville asettamiseen tai myöntämiseen liittyvän toiminnan koordinointi yhteistyössä asianomaisten kansallisten elinten kanssa
- Europass-järjestelmän käytön edistäminen muiden muassa Internet-pohjaisten palvelujen kautta

— Sen varmistaminen, että yksittäisten kansalaisten saatavilla on riittävästi tietoa ja ohjausta Europass-järjestelmästä ja siihen liittyvistä asiakirjoista.

— Tietojen ja ohjauksen antaminen kansalaisille oppimismahdollisuuksista Euroopassa, koulutusjärjestelmien rakenteesta ja muista oppimistarkoituksessa tapahtuvaan liikkuvuuteen liittyvistä kysymyksistä

— Kaikkeen Europass-järjestelmään liittyvään toimintaan myönnettävän yhteisön rahoitustuen hallinnoiminen kansallisella tasolla.

2.3.2 Lisäksi komitea on tyytyväinen komission koordinoiman kansallisten Europass-toimistojen eurooppalaisen verkoston toimeenpanoon. Tämänkaltainen verkosto edistää tietojen ja hyvien käytänteiden siirtymistä jäsenvaltiosta toiseen, mikä voi edistää kunkin toimiston työskentelyn laatua ja tehokkuutta.

2.4 Nykyisten välineiden kokoaminen yhteen yhteiseen järjestelmään, johon liittyvistä edistämistä- ja seurantatoimista vastaa kussakin maassa yksi ja sama elin — siten, että niistä Euroopan tasolla muodostuu verkosto — ja jota tuetaan soveltuvien valtakunnallisten ja Euroopan tasoisten tietojärjestelmien avulla, parantaa kyseisten asiakirjojen saatavuutta ja lisää niiden yhdenmukaisuutta ja tunnettuutta. Koordinoidun asiakirjakansion avulla voidaan viestiä tehokkaammin kuin nipulla irrallisia papereita. Se toimii passina, joka selkeyttää kansalaisten tutkintoja ja helpottaa niitä koskevaa viestintää.

2.5 Komitea pitää mielenkiintoisena, että tarkasteltavana olevan päätöksen sisältö on työmarkkinaosapuolten helmikuussa 2002 sopimien ammattitaidon ja pätevyyden elinikäistä kehittämistä koskevien toimintapuitteiden mukainen. Tutkintojen ja pätevyyksien tunnustamista ja vahvistamista koskevan ensisijaisen tehtävän lisäksi työmarkkinaosapuolet korostivat tarvetta parantaa tutkintojen ja todistusten selkeyttä ja siirrettävyyttä keinona helpottaa maantieteellistä ja ammatillista liikkuvuutta ja tehostaa työmarkkinoiden toimintaa.

2.5.1 Kuten komission asiakirjassa todetaan, työmarkkinaosapuolilla on oltava merkittävä asema kyseistä päätöstä koskevissa kysymyksissä, ja ne on kutsuttava mukaan päätöksen täytäntöönpanoon. Työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden viranomaisten edustajista koostuvalle ammatillisen koulutuksen neuvoa-antavalle komitealle on tiedotettava säännöllisesti kyseessä olevan päätöksen täytäntöönpanosta.

2.5.2 Kyseinen kohta on sisällytettävä täytäntöönpanoa koskevaan arviointikertomukseen, jonka komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle joka neljäs vuosi.

2.5.3 Kyseinen arviointikertomus on samalla kertaa olennainen osa kyseistä päätöstä ja sen täytäntöönpanoa sekä myös sen looginen seuraus. Näin ollen ETSK toivoo, että sille esitetään aikanaan kyseistä kertomusta koskeva lausuntopyyntö.

3 Erityistä

3.1 Päätösehdotuksessa säädetään mahdollisuudesta sisällyttää asiakirjakansioon eurooppalaisten välineiden lisäksi kansallisella tasolla ja yritysmaailmassa kehitettyjä selkeyteen liittyviä välineitä, jotka komissio on hyväksynyt, sen jälkeen kun kansallisia Europass-toimistoja on kuultu (ks. kohta 2.2).

3.1.1 Edellä mainitun kohdan osalta komitea katsoo, että kyseinen menettely, siihen liittyvät kriteerit, sitä koskevat toimintatavat sekä kaiken kaikkiaan kyseiseen sisällyttämiseen liittyvät seikat ovat huonosti täsmennettyjä ja epäselviä. Näyttää siltä, että kyseisen menettelyn esitystapaa on syytä parantaa selkeyden lisäämiseksi.

3.2 Komitea korostaa, että erityistä huomiota on kohdistettava sekä yhteisön että jäsenvaltioiden tasolla samoin kuin yritysmaailmassa järjestettäviin tiedotus- ja valistuskampanjoihin.

3.2.1 Itse asiassa tarkasteltavana oleva järjestely kiinnostaa ainoastaan nuoria, jotka etsivät ensimmäistä työpaikkaansa, vaikka se on suunnattu työmarkkinoille kokonaisuudessaan. Näin ollen on välttämätöntä, että järjestelmää tehdään tunnetuksi myös yliopistojen ulkopuolella, jotta siitä tulee olennainen osa työhausta ja työelämään sijoittumisesta vastaavien elinten toimintaa.

3.2.2 Välttämättömän erityiskohdentamisen lisäksi tunnetuksi tekeminen on kohdistuttava myös suureen yleisöön ollakseen tehokasta. Siksi on erittäin tärkeää viedä kyseisen järjestelmän kaikki elementit sähköiseen verkkoon sekä luoda logo, joka on havainnollisuudeltaan korkeatasoinen ja nopeasti tunnistettavissa.

3.2.3 Järjestelmän vieminen sähköiseen verkkoon edistää kansallisten Europass-toimistojen tehokasta verkottumista, samalla kun se mahdollistaa kaikille työntekijöille siirtotyöläiset mukaan luettuna — mitä komitea pitää tervetulleena — potentiaalisen pääsyn järjestelmään.

3.2.4 Vaikka Europass II:n vieminen sähköiseen verkkoon on ratkaisevaa sen tehokkuuden maksimoimiseksi, tätä ei kuitenkaan tule toteuttaa asiakirjojen paperiversioiden kustannuksella sillä uhalla, että ne työntekijät, jotka eivät voi käyttää Internetiä, jäävät järjestelmän ulkopuolelle.

3.3 ETSK kannattaa sitä, että Europass-todistuksessa mainitaan entistä useampia tietoja ja taitoja. Muutettaessa Europass-todistus Mobilipassiksi asiakirja muuttuu sisällöltään niin, että se kattaa pelkkää vuorottelukoulutusta laajemmin alan. Asiakirjassa voidaan mainita myös muita koulutusmuotoja, kuten Erasmus ja laajemmin ottaen kaikki yhteisön koulutusalan ohjelmat. Tällä tavoin asiakirjan avulla voidaan saada aikaisempaa parempi käsitys hankitusta osaamisesta oppimistarkoituksissa suoritettujen ulkomaanjaksojen puitteissa Euroopassa.

3.4 Rahoituksen osalta suunniteltu talousarvio näyttää vastaavan Europass-todistukselle aikaisempina vuosina laadittua talousarviota huolimatta siitä, että järjestelmä on kattavampi ja että Euroopan unioni laajenee käsittämään 25 jäsenvaltiota. Talousarvio on lyöty lukkoon ainoastaan vuosiksi 2005 ja 2006, ja niitä seuraavina vuosina talousarvion ei tulisi kasvaa merkittävästi.

3.4.1 Komitea ehdottaa, että sen sijaan, että odotettaisiin vuoteen 2010, jolloin arviointikertomus esitetään parlamentille ja neuvostolle, vuoden 2007 alussa laadittaisiin rahoitusarvio kahden vuoden toiminnan pohjalta, jotta kyseisen arvion valossa voitaisiin määrittellä vuoden 2007 ja sitä seuraavien vuosien talousarviot.

4 Päätelmät

4.1 Komitea on pääpiirteissään tyytyväinen tarkasteltavana olevaan ehdotukseen.

4.2 Esitetty järjestelmä liittyy periaatteiltaan ja niitä koskevalta täytäntöönpanoltaan johdonmukaisella tavalla Lissabonissa ja Barcelonassa pidetyissä Eurooppa-neuvoston kokouksissa sekä marraskuussa 2002 annetussa Kööpenhaminan julistuksessa esitettyihin suuntaviivoihin ja tehtyihin päätöksiin ja on niiden looginen seuraus.

4.3 Tutkinto- ja pätevyysvaatimusten selkeyttäminen edistää sekä ammatillista että myös oppimiseen liittyvää liikkuvuutta Euroopassa.

4.4 Kyseinen järjestelmä liittyy omalta osaltaan työllisyyspolitiikkaan ja työllisyyden kehittämiseen. Järjestelmällä tuodaan eurooppalaiseen yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen ja oppimisen alueeseen uusi ulottuvuus, joka vahvistaa Euroopan kansalaisuutta ja edistää samalla sisämarkkinoiden syventämistä.

4.5 Komitea kannattaa sitä, että kuhunkin jäsenvaltioon perustetaan kansallinen Europass-toimisto, jota voidaan pitää alan erityisenä keskitettynä toimipisteenä.

4.6 Työmarkkinaosapuolten on päästävä osallistumaan kyseisen järjestelmän täytäntöönpanoon.

4.7 Päätösehdotus olisi täsmällisempi, jos siinä esitettäisiin selkeästi toimintatavat sekä vaadittavat kriteerit sen määrittämiseksi, mitkä kansallisella tasolla ja yritysmaailmassa kehitetyt välineet voidaan pyrkiä sisällyttämään Europass II -kansioon.

4.8 Tarkasteltavana olevan prosessin onnistumisen kannalta komitea tähdentää tiedotus- ja valistuskampanjojen sekä kyseisen järjestelmän kaikkien osien sähköiseen verkkoon viemisen merkitystä.

4.9 Komitea ehdottaa rahoitusarvion laatimista kahden toimintavuoden jälkeen.

Bryssel 28. huhtikuuta 2004

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH